

134. Perjantaina 8 päivänä joulukuuta 1989

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi yhdistyslain 10 ja 35 §:n, yleisistä kokouksista annetun lain 1 ja 2 §:n sekä painovapauslain muuttamisesta 4466

Hallituksen esitys n:o 195
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 210

2) Ehdotukset luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverolain muuttamisesta 4468

Hallituksen esitys n:o 186
Lakialoitteet n:ot 24/1987 vp., 18, 30 ja 83/1988 vp. sekä 45 ja 48
Toivomusaloitteet n:ot 47 ja 80/1988 vp. sekä 53 ja 91
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83
Suuren valiokunnan mietintö n:o 213

3) Ehdotukset laiksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista 4471

Hallituksen esitys n:o 87
Lakialoite n:o 18/1987 vp.
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 220

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi vuodelta 1990 suoritettavasta korotuk-

sesta vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun 4472

Siv.

Kolmas käsittely:

5) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta sekä tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta 4480

Hallituksen esitys n:o 113
Toivomusaloitteet n:ot 42, 64, 65, 78 ja 79
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77
Suuren valiokunnan mietintö n:o 200

Toinen käsittely:

6) Ehdotukset laiksi väestönsuojelulain muuttamisesta ”
Hallituksen esitys n:o 23
Lakialoite n:o 21
Toivomusaloite n:o 1282/1987 vp.
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3
Suuren valiokunnan mietintö n:o 222

Ainoa käsittely:

7) Asetus 20 päivästä lokakuuta 1989 rajavartiolaitoksen eräiden virkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta ”
Mainittu asetus (A n:o 33)
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi Lapin korkeakou-
lusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 4480
Hallituksen esitys n:o 165
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 22

9) Ehdotukset laeiksi ennakkoperin-
tälain 10 §:n väliaikaisesta muuttami-
sesta sekä työnantajan sosiaaliturva-
maksusta annetun lain 5 §:n väliaikai-
sesta muuttamisesta
Hallituksen esitys n:o 228
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
86

10) Ehdotus laiksi työturvallisuus-
lain 1 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys n:o 220
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 41

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 233 laiksi
urheiluopistojen valtionavusta annetun
lain 2 a §:n muuttamisesta
12) Hallituksen kertomus valtiova-
rain hoidosta ja tilasta vuonna 1988 (K
n:o 14)
Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

13) Lakivaliokunnan mietintö n:o 15
hallituksen esityksen johdosta laiksi
kirjanpitolain muuttamisesta (HE n:o
190)
14) Valtiovarainvaliokunnan mietin-
tö n:o 84 hallituksen esityksen johdosta
laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa
valtionverotuksessa sovellettavista ve-
roasteikoista ja veroprosenteista (HE
n:o 109)
15) Valtiovarainvaliokunnan mietin-
tö n:o 85 hallituksen esityksen johdosta
laiksi tulo- ja varallisuusverolain muut-
tamisesta (HE n:o 110)

Siv. Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat
Ahde, Alaranta, Alho, Elo, Fred, Hurskai-
nen-Leppänen, Laine, Mäkelä, Paasilinna,
Paasio, Pesola, Pohjanoksa, Pokka, Riihijär-
vi, Salolainen, Turunen ja Tähkämaa.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edus-
tajat Ahde, Mäkelä ja Hurskainen-Leppä-
nen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä
päivästä sairauden vuoksi edustajat Alho ja
Turunen, virkatehtävien takia edustajat Elo
ja Salolainen sekä yksityisasioiden vuoksi
edustajat Fred ja Pesälä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Sosiaa-
livaliokunta kokoontuu välittömästi tämän
istunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi yhdistyslain 10 ja
35 §:n, yleisistä kokouksista annetun lain 1
ja 2 §:n sekä painovapauslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 195
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 210

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suu-
ren valiokunnan mietintö n:o 210. Eilen
pidetyssä istunnossa julistettiin yleiskeskuste-
lu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Aittoniemi ed.
Kettusen kannattamana ehdottanut, että kä-

sittelyn pohjaksi otettaisiin toisen lakiehdotuksen osalta lakivaliokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aittoniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 5 ei-ääntä; poissa 35. (Koneään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

10 §.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ehdotan, että lainkohta esitetyssä muodossa hylätään, jolloin yhdistyslaki pysyy tältä osin voimassa aikaisemmin hyväksytyssä muodossa ja osallistuminen poliittisten yhdistysten toimintaan jää vain Suomen kansalaisten ja sellaisten pohjoismaan kansalaisten oikeudeksi, joilla on kotipaikka Suomessa.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kanatan ed. Aittoniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 9 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

35 §.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ehdotan, että lainkohta esitetyssä muodossa hylätään eli poistetaan, jolloin yhdistyslaki pysyy tältä osin voimassa aikaisemmin hyväksytyssä muodossaan, eli poliittisten yhdistysten hallitukseen voi kuulua vain Suomen kansalaisia sekä Suomessa kotipaikan omaavia pohjoismaan kansalaisia.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kanatan ed. Aittoniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 162 jaa- ja 10 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä lainkohta saa sen muodon, kuin on lakivaliokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa, toisin sanoen että yleisen ko-

kouksen ja mielenosoituksen saa Suomessa järjestää vain Suomen kansalainen sekä Suomessa rekisteröity yhdistys, jolloin viimeksi mainitussa tapauksessa myös ulkomaalaisella on yhdistyksen kautta mahdollisuus tällaisen kokouksen järjestämiseen.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi vastalauseen mukaisen muodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Aittoniemen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 161 jaa- ja 10 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kolmannen lakiehdotuksen 1, 19 ja 21 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset luottoverolain ja laiksi leimaverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 186

Lakialoitteet n:ot 24/1987 vp., 18, 30 ja 83/1988 vp. sekä 45 ja 48

Toivomusaloitteet n:ot 47 ja 80/1988 vp. sekä 53 ja 91

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83

Suuren valiokunnan mietintö n:o 213

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 213. Eilen pidetyssä istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Seppänen ed. Vähäkankaan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin mietintöön sisältyvän luottoverolakiehdotuksen lisäksi lakialoitteeseen n:o 45 sisältyvä, erityisleimaveroa koskeva lakiehdotus sekä toisen lakiehdotuksen osalta lakialoitteisiin n:ot 24/1987 vp. ja 48 sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Pekkarinen ed. Ikosen kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ensimmäisen lakiehdotuksen eli luottoverolakiehdotuksen käsittelyn pohjasta, sitten toisen lakiehdotuksen eli leimaverolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen käsittelyn pohjasta ja lopuksi lakialoitteeseen n:o 45 sisältyvästä, erityisleimaverolakia koskevasta lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Nyt äänestetään ensimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 5)

Eduskunta on ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Puhemies: Nyt äänestetään toisesta lakiehdotuksesta. Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed.

Seppäsen ehdotuksesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 43 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 21. (Koneään. 6)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 7)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Puhemies: Nyt äänestetään ed. Seppäsen ehdotuksesta, joka koskee lakialoitteeseen n:o 45 sisältyvää ehdotusta laiksi erityisleimaverosta.

Joka yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Seppäsen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 25 ei-ääntä, 38 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 8)

Eduskunta on yhtynyt suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—8 § hyväksytään keskustelutta.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 9 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on kirjattu mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen, mikä käytännössä merkitsee sitä, että luottoveron enimmäismäärä olisi aina 0,5 prosenttia eikä se kertaantuisi vuositasolla jopa 6 prosentin suuruiseksi, mitä hallituksen esitys merkitsee.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. E. Ahon kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

10—32 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

14 § hyväksytään keskustelutta.

Uusi 32 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 32 §:ksi hyväksyttäisiin se muoto,

mikä on kirjattu mietintöön liitetyssä II vastalauseessa, joka pykälä näin ollen kuuluisi: ”Poiketen siitä, mitä 16 §:ssä on säädetty, perheen ensiasunto on leimaverosta vapaa. Muusta perheen asuntona kuin ensiasuntona käytetystä kiinteistöstä määrätään leimavero jäljempänä 55 §:n 1 momentissa säädettyllä tavalla.”

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. E. Ahon kannattamana ehdottanut, että lakiin lisättäisiin uusi 32 § vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”; ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

45 ja 47 § hyväksytään keskustelutta.

55 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 55 §:ään hyväksyttäisiin 2 momentti siinä muodossa, kuin se on kirjattu mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen, joka momentti näin ollen kuuluu: ”Ensimmäisen omistusasunnon ostaja on vapaa 1 momentin mukaisesta leimaverosta.”

Käytännössä yhdessä edellä käsitellyn 32 §:n kanssa tämä 55 § merkitsisi sitä, että myöskin omakotiasuntokaupan leimavero alenisi muun asuntokaupan leimaveron tasolle.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 55 § saisi sen muodon, joka on ed. Hämmäläisen ym. lakialoitteessa n:o 24/1987

vp. — ed. Hämmäläinen juuri poistui salista — jonka ovat allekirjoittaneet myös edustajat Kalliomäki, Alho, Bärlund, Pohjola, Ahonen ja Paakkinen ja jonka sisältö on se, että ensiasunnon ostaja vapautettaisiin leimaverosta.

Ed. Laaksosen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. E. Ahon kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on II vastalauseessa.

Ed. Seppäsen ed. Laaksosen kannattamana on ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on lakialoitteessa n:o 24/1987 vp.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat saman sisältöisiä, joten niistä on äänestettävä yhdessä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotukset ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 55 a §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että lakiin lisättäisiin uusi 55 a § lakialoitteen n:o 48 mukaisesti, jonka sisältö on

se, että kiinteistön leimavero silloin, kun kiinteistöä käytetään omaan asumiseen, aleni 1 prosenttiin kauppahinnasta.

Ed. Laaksosen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että lakiin lisättäisiin uusi 55 a § laki-aloitteen n:o 48 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäänitys, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin n:ot 24/1987 vp., 18, 30 ja 83/1988 vp. sekä 48 sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Ahde merkitään läsnä olevaksi.

3) Ehdotukset laiksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 87
Lakialoite n:o 18/1987 vp.
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 220

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 220. Eilen

pidetyssä täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä kuuluisi II vastalauseen mukaisesti eli että kuljettajan pisin vuorokautinen ajoaika ei saa ylittää 8 tuntia niiden 24 perättäisen tunnin aikana, jotka seuraavat vuorokautista lepoaikaa. Tämä oli aikaisemmin myös sosialidemokraattisen ryhmän esitys.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Tennilän ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tennilä ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi II vastalauseen mukaisen muodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Tennilän ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3—10 § hyväksytään keskustelutta.

11 §.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen vastaavan pykälän mukaisena.

Ed. Lehtosaari: Herra puhemies! Kannatan ed. Sillanpään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sillanpää ed. Lehtosaaren kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Sillanpään ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

12 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi vuodelta 1990 suoritettavasta korotuksesta vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Maanantain ja tiistain välisenä yönä

pyysin tämän asian pöydälle, jotta voitaisiin koko eduskunnan kesken tuoda esille hallituksen esityksen sisältö, että kaikki edustajat ymmärtäisivät, mitä hallitus ehdottaa.

Hallitus ehdottaa sosiaaliturvamaksun, tarkemmin sanottuna vakuutetun kansaneläkemaksun, korotusta pennillä ensi vuoden ajaksi. Tämä on ns. keppilaki, jolla hallitus yrittää ajaa palkansaajia suostumaan tuporatkaisuun. Laki tehdään siis etukäteen uhkana, jotta palkansaajajärjestöt eivät voisi vapaasti neuvotella työehtosopimuksista. Käytännössä tämä merkitsee pennin veroäyrin korotusta kaikissa kunnissa ensi vuoden ajaksi, koska tämä peritään kunnallisten veroäyrien määrän mukaisesti.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että vakuutetun maksun korotus merkitsee Kansaneläkelaitokselle noin 1 700 miljoonan markan tulojen kasvua vuonna 1990. Todellinen kasvu on kuitenkin 2 260 miljoonaa markkaa, koska palkkasumman on arvioitu olevan noin 226 miljardia markkaa ja prosentti siitä on yli kaksi miljardia markkaa. Miksi hallituksen esityksessä on vain 1 700 miljoonaa, se johtuu siitä, että tämä tulee ennakkooperinnässä perittäväksi vasta maaliskuun alusta alkaen, mikäli toinen laki, joka liittyy samaan asiaan, tulee hyväksytyksi. Eli jos laki tulee voimaan eikä sitä myöhemmin peruta, niin pelkästään kansaneläkemaksun korotuksen perusteella tulisi jälkiveroja kerättäväksi vielä 500 miljoonaa markkaa.

Toisena esityksenä on työnantajan sairausvakuutusmaksun korotus. Marraskuun lopussa me käsitelimme kaikki vakuutusmaksut, niin työnantajan kuin vakuutetun vakuutusmaksut, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut sekä lapsilisämaksut. Siinä yhteydessä sosiaalivaliokunta toisti kaikki ne vähintään kymmenen lausumaa, jotka se on aikaisemmin esittänyt sen puolesta, että järjestelmää muutettaisiin niin, että se ei rasittaisi nykyisellä tavalla pieniä ja työvoimavaltaisia yrityksiä. Tässä esityksessä hallitus ei tietenkään millään tavalla ole ottanut huomioon näitä sosiaalivaliokunnan ja koko eduskunnan hyväksymiä kannanottoja.

Tässä yhteydessä emme siis myöskään hyväksy työnantajan vakuutusmaksun korotusta, koska samalla tavalla tätä käytetään vain keppinä, jotta painostettaisiin työmark-

kinajärjestöt, molemmat osapuolet, hyväksymään hallituksen suunnittelema työehtosopimusratkaisu. Työehtosopimusratkaisussahan hallitus lupaa tehdä korjauksia sosiaali- ja verolainsäädäntöön, jotka myydään työehtosopimusratkaisun osana niin, että työntekijät luopuisivat palkankorotuksista, kun heille luvataan pieniä parannuksia muualla. Taikka ihan hyviä parannuksia ne ovat. Monia niistä — rohkenen nyt hallituspuolueidenkin edustajien puolesta sanoa — sosiaalivaliokunta olisi ollut valmis korjaamaan, koska me näitä asioita vuosikausia käsitelleinä tiedämme varsin hyvin ne epäkohdat ja ongelmat, mitkä meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme liittyvät. Meillä on selvä käsitys siitä, millä tavalla tätä pitäisi korjata. Hyvin monessa asiassa meillä on jopa yksimielinen käsitys, mitä korjauksia tulisi tehdä. Tietysti meillä on hyvin monessa asiassa täsmälleen päinvastaiset mielipiteet siitä, millä tavalla asioita tulisi korjata, mutta tässä on juuri niitä asioita, jotka me olisimme olleet yksimielisinä valmiit valiokunnassa korjaamaan.

Mutta marraskuussa hallitus ei sallinut, että valiokunta niitä korjaa. Nyt hallitus myy ne työehtosopimusratkaisun osana ja tällä tavalla yrittää markkinoida pienet palkankorotukset, että saatte näitä muita korotuksia. Tämä on mielestäni erittäin ihmeellistä, epäjohtomukaista ja epäoikeudenmukaista politiikkaa. Suorastaan tarkoituksellisesti harhaan johdetaan palkansaajajärjestöjä tämöisillä ratkaisuilla.

Kaikkein pahinta mielestäni tässä esityksessä on se, että tämä on keppilaki eli etukäteen hallitus ajattaa eduskunnassa läpi huonon esityksen, joka luo varjon kaikkien työmarkkinajärjestöjen päälle, että jollette hyväksy meidän ehtojamme, niin veronne tulevat kiristymään, saatte kokea nahoissanne, että hallitus osaa tehdä elämänne kyllä kurjaksi.

Tämän tyyppistä lainsäädäntöä ei ole koskaan aikaisemmin tässä talossa tehty. Tämä on mielestäni erittäin arveluttava tapa tehdä lainsäädäntöä. Pelkästään tämä riittäisi perusteeksi sille, että hallituksen esitys tulee kokonaisuudessaan hylätä. Tietysti myös sisältö, mutta ennen kaikkea menettelytapa on arveluttavin osa tätä esitystä. Toivon, että eduskunta ei suostuisi olemaan tällainen kumileimasin, joka suostuu olemaan käytettävä

vissä hallituksen kaiken näköisten tarkoituserien toteuttamiseen.

Ed. Mäkelä merkitään läsnä olevaksi.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Ehkä ihan lyhyesti on syytä käydä läpi eri vaihtoehdot ja minkä takia tähän kaikkeen on päädytty. Suomen talouden ongelmat johtuvat ylikuumenemisesta, korkeasuhtanteesta, kapasiteetin korkeasta käyttöasteesta. Kun samalla vaihtotaseen vaje on lisääntynyt ja inflaatio kiihtynyt, ovat meillä markkinakorot tällä hetkellä erittäin korkealla tasolla. Uhkana on se, että ellei talouden tasapainottamista hoideta tulopoliitiikan ja/tai finanssipoliitiikan keinoin, jää tasapainotus markkinoiden hoidettavaksi, jolloin meidän vaikutusvaltamme ja mahdollisuutemme jäävät erittäin vähäisiksi. Sen takia kysynkin, voiko meillä olla sellaisia poliittisia päättäjiä missään puolueessa, jotka ehdoin tahdoin tuhoavat kaikki ne vaihtoehdot, jotka antaisivat päätösvaltaa poliittisille päättäjille, työmarkkinajohtajille, ja haluaisivat ehdoin tahdoin siirtää päätösvalan nimenomaan markkinavoimille. Ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoro johtaisi siihen, että markkinavoimille annettaisiin kaikki valta. Minusta se lähtökohta on aika yllättävä.

Mitä tulee tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun, on ihan selvää, että jos meidän inflatio-ongelmiamme ja vaihtotasevajeen ongelmiamme vastaan voidaan kamppailla sellaisella kokonaisuudella, johon osallistuvat sekä tulopoliittikka että finanssipoliittikka yhdessä, se antaa enemmän liikkumatilaa hallitukselle finanssipoliitiikan suunnalla. Tämän takia hallitus on voinut vastata myönteisesti palkansaajajärjestöjen vaatimuksiin tässä yhteydessä monilla tärkeillä sosiaalipoliitiikan, asuntopoliitiikan ja koulutuspolitiikan aloilla. En oikein ymmärrä ed. Stenius-Kaukosen vihaa siitä, että palkansaajajärjestöjen vaatimuksiin on voitu suostua, vaikka kaikki kansanedustajien vaatimuksiin aikaisemmin samoissa asioissa ei ole voitu suostua. Syy on hyvin yksinkertainen. Jos talouspoliittinen tilanne saadaan tasapainoon, jos taloutemme tervehtyy, jos korot saadaan alas, niin se antaa meille finanssipoliitikassa liikkumatilaa.

Ed. T. Roos aikaisemmin sanoi erästä kritiikkiä kuvaillessaan, että tunnelma on kuin Pirkkalan kirkon palaessa. Kun palopäällikkö myöhästyi paikalta ja palo ehdittiin sammuttaa, hän totesi, että väärin sammutettu. Ed. Stenius-Kaukosen kritiikki on vähän samanlaista. Jos tulopoliittinen ratkaisu ei siis onnistu, koko talouspolitiikan tasapainottamisen vastuu jää finanssipoliitikalle. Sen vaihtoehdon hallitus on tuonut eduskuntaan etukäteen, ja se vaihtoehto halutaan myöskin säätää etukäteen. On paljon avoimempaa politiikan hoitoa se, että etukäteen kerrotaan reilusti vaihtoehdot, kuin että annettaisiin ensin esimerkiksi työmarkkinatilanteen revetä, inflaation kiihtyä ja sitten ikään kuin kustoksi jälkikäteen kiristettäisiin verotusta. Paljon reilumpaa on tehdä ne toimenpiteet yhtäaikaaisesti, jotta valintatilanne on selvä. Valintatilanne on selvä työmarkkinajärjestöissä, valintatilanne on selvä myöskin eduskunnassa.

Kun ed. Stenius-Kaukonen voimakkaasti arvosteli näitä vaihtoehtoja, joiden ulkopuolella mitään kolmatta ei oikeastaan ole olemassa, niin kysyisin ed. Stenius-Kaukoselta, missä maassa esimerkiksi Euroopassa on sovellettu sellaista talouspolitiikkaa, josta me voisimme ottaa oppia, joka toisi paremman tuloksen kuin se, mitä meillä on tehty. Meidän talouspolitiikkammehan tähtää siihen, että me pyrimme korkeaan työllisyyteen, pyrimme turvaamaan myönteisen elintason kehityksen, pyrimme turvaamaan tasaisen taloudellisen kasvun ja yhteisten palvelujen kehittämisen. Tällä kokonaisuudella halutaan tätä kehityssuuntaa jatkaa.

Mutta jos on olemassa jotain sellaista tietoa ja viisautta, sellaista kansainvälistä kokemusta, jota hallituksella ei ole, jota asiantuntijoilla ei ole, niin toivon, että edustajat kertoisivat, mikä on sitten se muu vaihtoehto, jolla meidän taloutemme saadaan tasapainoon. Tällaista korkeiden korkojen kierrettä ei voida sallia pitkän päälle. Sen takia meidän on otettava talouspolitiikassa, joko tulopoliitiikassa ja finanssipoliitiikassa yhdessä tai sitten finanssipoliitiikalla yksin, vastuu talouden tulevaisuudesta.

Ed. Zyskiewicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Liikanen jo puheenvuorossaan oivallisesti vastasi ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoroon. Olisin omal-

ta osaltanikin todennut, etten ymmärrä, mitä arveluttavaa on siinä, että hallitus tällä tavoin hyvin selvästi — ja myös eduskunta, jos se hallituksen esityksen hyväksyy — osoittaa sen, mikä on seuraus siitä, mikä on vaihtoehto sille, jos tulopoliittista kokonaisratkaisua ei synny. Ei vaihtoehto eikä seuraus minään kustotoimenpiteenä, vaan vaihtoehto ja seuraus sellaisena välttämättömänä talouspoliittisena toimenpiteenä, joka siinä tilanteessa vaadittaisiin. Kun hallitusta on syytetty talouspoliittisesta toimettomuudesta, mielestäni hallituksen ponnistelut tulopoliittisen kokonaisratkaisun aikaansaamiseksi, mihin nyt esillä oleva lakiesityskin osaltaan liittyy, ovat osoitus siitä, että hallitus hyvin vastuullisesti nimenomaan pyrkii maan taloutta ja talouspolitiikkaa hoitamaan.

Ministeri Liikanen ilmeisesti aika tarpeettomasti kyseli ed. Stenius-Kaukoselta sitä, missä Euroopan maassa on paremmin maan taloutta hoidettu kuin Suomessa. Kun katsoimme ympärillemme, mitä Euroopassa ja Itä-Euroopassa tapahtuu, niin luulen, ettei kenellekään tule tänä päivänä mieleen kysyä kommunistien kansanedustajilta malleja ja ohjeita siitä, miten maan talous ja talousasiat pitäisi hoitaa.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ehkä ministeri Liikasen kanssa enemmän samaa mieltä kuin ministeri Liikanen itse siinä mielessä, että tämä kiristysruiske siinä tapauksessa, että tulosopimusta ei synny, on aivan välttämätön, mutta se olisi ollut välttämätön jo kauan sitten. Hallitus on selvästikin liian löysällä talouspolitiikalla päästänyt talouden aika-moiseen ahdinkoon.

Nyt on esitetty myös sellaisia laskelmia, että itse asiassa tämä kepituspaketti olisi kansantaloudelle niin hyvä asia, että olisi parempi, että tulosopimus kaatuisi ja saataisiin tuo keppi aikaan, koska itse asiassa tulosopimus ei riitä parantamaan meidän kansantalouttamme. Tällä hetkellä hallitus veropopulismissaan on selvästikin ajanut liian löysän talouspolitiikan linjaa ja se tulee meille kustautumaan joka tapauksessa. Siinä mielessä kokonaisuus, joka tässä ollaan hahmottamassa tulosopimuksen kanssa, on liian löysä.

Ed. Löyttyjärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Liikanen vetosi

puheenvuorossaan ennen muuta korkeaan korkotasoon ja tarpeeseen saada korot alas. Kuitenkin korkealla korkotasolla on oma taustansa, ja se tausta on hallituksen harjoittama talouspolitiikka, mm. markkinavoimien ja ennen kaikkea rahapolitiikan vapauttaminen. Eikö tältä suunnalta pitäisi etsiä myös lääkkeitä siihen talouspoliittiseen tilanteeseen, jossa ollaan?

Nyt ollaan ajautumassa hallituksen politiikan seurauksena tilanteeseen, jossa markkinavoimia kyllä vapautetaan, niitä on vapautettu ja vapautetaan, mutta vapaaseen sopimusoikeuteen puututaan. Ollaan ajautumassa tilanteeseen, jossa tulonjakoa kaikin keinoin muutetaan pääomatulojen hyväksi ja eduskuntaa käytetään välikappaleena Suomen tulonjakopolitiikan tekemisessä entistä epäoikeudenmukaisemmaksi.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustaoppositio on ministeri Liikasen kanssa suurin piirtein samaa mieltä siitä ja on hyvin pitkälle samaa mieltä siitä, että totta kai tulopoliittisen ratkaisun aikaansaaminen on Suomen kansantalouden nykytilanteessa niin kuin tietysti kaikissa tilanteissa tavattoman tärkeää. (Eduskunnasta: Pokka pettää!) — Minä uskon, että ed. Pokkakkin on samaa mieltä olkoonkin, että meillä on reunahuomautuksia mm. tasa-arvoerien heikkoon asemaan tässä ratkaisussa.

Mutta se nyt käsittelyssä olevassa ehdotuksessa kuitenkin ihmetyttää, että jos sitten käy niin, että tulopoliittinen ratkaisu ei saavukaan satamaan, tästä rangaistaan tällä esityksellä juuri ja nimenomaisesti mm. pieniä ja työvaltaisia yrityksiä. Miksi näin? Onko siellä nykyisten Suomen talouden vaikeuksien ydin ja pääsyllisten joukko? Minun mielestäni ja meidän mielestämme missään tapauksessa sieltä niitä on turha etsiä.

Muutenkin niiltä osin ministeri Liikasen sanoma, jota hän nyt kertoi ja jota hän myös eilen valtioneuvoston kyselytunnilla kertoi, sanoma siitä, että kun tupo saadaan kasaan, sen jälkeen Suomen talouden tilanne olisi hallinnassa ja kunnossa, on sellainen, että ihmettelen, onko ministeri Liikanen todella vakavasti tätä mieltä tilanteesta, jossa kohdittaminen Suomen kansantalouden velka ylittää 100 miljardia markkaa ja 20 prosenttia bruttokansantuotteesta. Sitä kai yleensä pi-

detään kriisirajana varsinkin silloin, kun investointien aivan ylivoimainen valtaosa on painottumassa ei-tuotannollisiin investointeihin, niin kuin nyt on käynyt, ja tuotannollisiin investointeihin on jäämässä voimavaroja viime ajoilta vain vajaan neljänneksen verran. Toivoisi, että hallitus tulisi myös laajemmalla ja perusteellisemmalla paketilla julkisuuteen niillä toimilla, joilla sen mielestä todella aiotaan panna Suomen talous tasapainoon.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se markkinavoimien mellastelu, johon ministeri Liikanen puheenvuorossaan viittasi ja joka on aiheuttanut hallitukselta toimenpide-ehdotuksia, johtuu hyvin pitkälti juuri siitä politiikasta, jota on Suomen Pankin ja hallituksen yhteisvoimin tässä maassa harjoitettu. Muun muassa asuntojen raju hinnannousu Holkerin hallituksen aikana on eräs suora seuraus tuosta, ja sen vaikutukset ovat sitten laajenneet myös muualle.

On aivan omiutista myös se hallituksen politiikka, että mahtavasti puhutaan verojen alentamisesta, ja niitähän on todella tämä hallitus alentanut mutta lähinnä suurituloisten kohdalta, kun taas sitten toisella kädellä veroja korotetaan niin kuin nytkin käsiteltävillä esityksillä. Liikevaihtoveron korotus ja kunnallisverojen korotukset, jotka johtuvat pitkälti myös hallituksen toimenpiteistä, aiheuttavat nimenomaan verotuksen painopisteen siirtymistä pieni- ja keskituloisten niskaan. Tämä politiikka ei nähdäkseni ole ollenkaan oikeata. Siinä mielessä aihetta kritiikkiin varmasti löytyy. Uskoisin ministeri Liikaseinkin ainakin poliittisen taustansa vuoksi olevan samaa mieltä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowiec oli tietysti aivan oikeassa siinä, että Euroopasta löytyy koko joukko valtioita, joiden talousasiat ovat huomattavasti paljon huonommalla tolalla kuin Suomen. Mutta jos verrataan itseemme nähden ja nykytilanteeseemme nähden, voidaan ihan yhtä hyvin sanoa, että voisivat olla paljon paremmin meillä asiat ja nimenomaan kokonaistalouden tila.

Kiinnitän jälleen kerran huomiota vaihtotaseen vajeeseen ja siihen, että mitä ilmeisimminkin meillä on devalvaatiotarvetta. Nyt kuitenkin Työväen taloudellisen tutkimuslaitok-

sen esimies Pekka Korpinen on eräällä tavalla hallituksen takapiruna — jos sallitaan tällaista sanontaa käyttää — ilmoittanut, että devalvaatiota ei enää tullakaan koskaan käyttämään vaan koko homma hoidetaan kansainvälisten pääomamarkkinoiden kautta olematta EY:n jäsen ja olematta emsissä mukana. Olisi erinomaisen mielenkiintoista ollut jo eilen valtioneuvoston kyselytunnilla kuulla ministerin kannanotto tähän esimies Korpinen kannanottoon, onko se todella hallituksen linja tästä eteenpäin.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tyypillistä on se, että kun omat argumentit ovat heikot, lähdetään puhumaan muun maailman asioista. Minä ehdotan, että pysytään nyt tässä asiassa ja Suomen talouspoliittisissa ratkaisuissa.

Eilen ministeri Liikanen ilmoitti, että hallitus ei voi puuttua palkkaratkaisuihin. Me kaikki tiedämme, että sehän ei ole totta, vaan hallitus nimenomaan pyrkii puuttumaan toimenpide-ehdotuksillansa palkkaratkaisuihin. Tämän asian sisällöstä on syytä keskustella, onko tämä oikein vai väärin. Ed. Helle mm. toi esille näkökohtia. En toista niitä, vaan tässä yhteydessä haluan nimenomaan ottaa esille tämän menettelyn ja puolustaa kansanvaltaa, puolustaa eduskunnan asemaa, puolustaa myös työmarkkinajärjestöjen vapaata sopimusoikeutta niistä asioista, jotka heidän sovittavikseen kuuluvat, eikä niin, että siellä päätetään kaikkia asiat, jotka kuuluvat lainsäädäntöalaa ja eduskunnan päätettäväksi.

Kaikkein terävimmän kritiikin haluan kohdistaa eduskunnan vallan puolustamiseen. Tässä mielessä toivoisin, että ministeri Liikanen pikkuhiljaa alkaisi kunnioittaa eduskunnan päätäntävaltaa ja demokraattisia menettelyjä asioita ratkaistaessa.

Nyt käsiteltävänä esitys, kun jo etukäteen tehdään päätökset, on selvä keppilaki, ei siinä jätetä työmarkkinajärjestöille mitään valinnanvaraa. Jos tästä asiasta haluttaisiin jollakin tavalla korrektisti niiden kanssa keskustella, silloinhan tietysti olisi niin, että hallitus tekisi omat esityksensä mutta päätöksiä ei tehtäisi etukäteen.

Ed. P. Lahtinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En olisi ministeri Liikasen

kanssa yhtään samaa mieltä siitä, millä perusteilla hän aikoo Suomen talouden pistää kuntoon. Samat ehdotukset, joita ministeri Liikanen nyt esittelee, on kymmenen vuotta eli koko tämän korkeasuhdanteen ajan esitelty palkkatyöläisille juuri samojen korjausten aikaansaamiseksi. Pääministeri käytti integraatiokeskustelussa puheenvuoron, jossa hän totesi, että nämä kaikki asiat ovat edelleen epäkunnossa. Mutta edelleen vain edellytetään, että matalia tuloratkaisuja pitää tehdä samojen asioiden korjaamiseksi. Ainoa, mikä kai on korjaantunut, on yritysten kilpailukyky. Viime vuonna 400 suurinta yritystä Suomessa ovat nostaneet tulostaan eli voittojaan 75 prosentilla.

Minusta tuloratkaisu pitäisi jättää työmarkkinajärjestöjen tehtäväksi ja valtiovalan tulisi tukea näitä tuloratkaisuja eikä täten kuin nyt, että pannaan keppejä, että sitten ei tule asuntoja, ei tule lapsilisiiä, ei tule verohelpotuksia, ellei niitä tuloratkaisuja hyväksytä, joita hallitus ehdottaa. Toisaalta tietysti lapsilisien osalta olisi hyvä, jos ei tuloratkaisua hyväksyttäisi, koska silloin ne nousisivat kolminkertaisesti, niin kuin sosiaalidemokraatit ja hallitus ovat ehdottaneet. Nyt ne nousevat vain 22 prosenttia.

Ministeri Liikanen ei vastannut lainkaan siihen, mitä tämän jälkeen tapahtuu, tuleeko devalvaatio sen jälkeen, kun tuloratkaisu on tehty, miten korko kehittyy, miten öljyn hinta vaikuttaa meillä, kun se maailmanmarkkinoilla putoaa. Varmasti olisi mahdollisuutta keskustella tulohommasta enemmänkin, kun ajattelee, että kaupunginjohtajien, mm. Ilaskiven, palkka nousee 4 500 markkaa eli sen verran, mitä työläinen saa palkkaa.

Ed. Hurskainen-Leppänen merkitään länän olevaksi.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hämmästelen sitä kiivautta, jolla SKDL:n ryhmästä nyt käydään työmarkkinajärjestöjen kimppuun, joilla on vapaa sopimusoikeus tehdä sopimuksia. Tämä vapaa sopimusoikeus sisältää myös työmarkkinajärjestöille oikeuden käyttää omaa harkintaansa, käyttää omaa kykyään arvioida erilaisia talouspoliittisia vaihtoehtoja.

Kun SKDL:n ryhmässä nyt epäillään, että tulonjako esitetyillä vaihtoehtoilla ja nimenomaan keskitetyllä ratkaisulla muuttuisi epäedulliseksi pienipalkkaisille, en muista, että koskaan olisi maassa tehty keskitettyä sopimusta, joka olisi ollut pienipalkkaisille epäedullisempi kuin liittokohtaiset ratkaisut, joissa vahvimman oikeudella jaetaan tuloja. Jos maassa pystytään ylläpitämään tasaista taloudellista kasvua, ovat senkin seuraukset pienipalkkaisille paremmat kuin se, jos inflaatio riistäytyy valloilleen tai jos toteutetaan ed. Seppäsen esittämä devalvaatio, joka on todella massiivinen tulonsiirto pienipalkkaisilta pääomanomistajille.

Muistan hyvin, kun keskitettyjä ja suuria tulopoliittisia ratkaisuja joskus 1970-luvulla ensimmäisiä kertoja solmittiin. Silloin kokoomus oppositiossa ollessaan arvosteli voimakkaasti sitä, että eduskunnalta ollaan keskitetyillä tulopoliittisilla ratkaisuilla viemässä päätösvaltaa ja eduskunnan arvovaltaa ollaan sillä tavoin rikkomassa. Minusta nyt SKDL:n edustajat tekevät 180 asteen käännöksen, jos he nyt yhtyvät tähän samaan arvosteluun eivätkä näe sitä, että työmarkkinajärjestöillä on myös oikeus tasavertaisina pariteettiperiaatteen vallitessa työnantajajärjestöjen kanssa vauhdittaa sitä sosiaalista kehitystä ja yhteisten palvelujen edistämistä, joita tuloratkaisussa on tehty.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En oikein voi käsittää ed. Stenius-Kaukosen väitettä siitä, että jollakin tavalla demokraattiset menettelytavat olisi syrjäytetty tässä asiassa. Juuri tässä asiassahan eduskunta tekee Suomen kansan puolesta päätöksen täällä, ja minä hallituspuolueen edustajana ilomielin olen valmis hyväksymään hallituksen tekemät vaihtoehdot, joista toinen on hallittua talouspoliittista kehitystä ja toinen, epämiellyttävä vaihtoehto on vaihtoehto sille varalle, jos työmarkkinoilla ei saada hallittua taloudellista kehitystä turvattua.

On myös mielenkiintoista todeta se, että täällä on arvosteltu pääomamarkkinoiden vapauttamista. Jos muistamme, minkälaista oli käydä pankinjohtajan puheilla silloin, kun meillä oli säädellyt rahamarkkinat: suhteilla sai pankista lainaa ei sillä perusteella, oliko lainalle tarvetta vai ei. Mielestäni nykyinen järjestelmä on paljon parempi. Jokai-

nen saa lainaa, mutta joutuu sille maksaan korkoa ja harkitsemaan, onko korko sitten oikea niihin tarpeisiin, joihin sitä lainaa tarvitaan. Haluan muistuttaa erityisesti siitä, että vanhassa järjestelmässä juuri pienituloisilla oli yleensä kaikkein huonoimmat suhteet pankinjohtajiin, joten tässä suhteessa mielestäni demokraattinen kehitys on edennyt ja pääomamarkkinoiden vapautuminen tässä suhteessa on hyvin positiivista.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen otti esille puheenvuorossaan todella varsin keskeisen ja merkittävän kysymyksen, ja se on se, mikä on eduskunnan rooli tuposopimuksia tehtäessä. Mehän tiedämme kokemuksesta jo sen, että ne asiat, joita tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovitaan, jotka sitten eduskunnan kautta käytännön lainsäädännöksi toteutetaan, ovat niin koskemattomia, että niihin täällä ei ainakaan tähän saakka ole saanut puuttua. Niiden ongelma on se, että ne eivät kosketa eivätkä palvele välttämättä koko suomalaista kansaa ja väestöä. Ne henkilöt, ne tahot, jotka puutuvat tupopöydästä, jäävät näistä eduista valitettavasti paitsi.

Mutta haluan ministeri Liikasen kanssa olla samaa mieltä siitä, että on erittäin hyvä asia, että on avoimempaa politiikkaa, jolloin kerrotaan eri vaihtoehdot ja annetaan työmarkkinajärjestöille valintatilanne. Tämä lienee ensimmäisiä kertoja maassamme, kun näin menetellään. Samaa mieltä olen myös siitä, että korkeiden korkojen kierre on saatava ennen pitkää katkaistuksi. Mutta sen sijaan todella toivoisin, että tässä vaiheessa hallitus myöntäisi avoimesti sen, että harjoitettu talouspolitiikka on ollut suhdannetilanteeseen nähden liian elvyttävää ja siitä pitkälti johtuvat ne ongelmat, joiden kanssa tänä päivänä painitaan. Sitä taustaa vasten epäilen, että ensi vuoden budjettiesityskään ei ole riittävän kireä, julkista sektoria supistava. Sitä nimenomaan tarvittaisiin, jotta voitaisiin ylikuumenemistilanteesta päästä eroon.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Ed. Soininvaaran näkemys on yksi perusteltu näkemys tässä keskustelussa. Puhdas finanssipolitiikan kiristys on eräiden asiantuntijoidenkin mielestä turvallisempi tie.

Syy siihen, miksi hallitus valitsi tulopolitiikan, on se, että halutaan hakea ensin sellainen vaihtoehto, joka olisi työllisyyden ja inflaation kannalta parempi. Jos työmarkkinajärjestöt ja hallitus yhdessä tällaisen kokonaisuuden rakentavat, sillä on myös monia muita myönteisiä vaikutuksia, koska se antaa meidän oman taloutemme kehityksestä varsin luotettavan käsityksen.

Ed. Löyttyjärvelle haluaisin todeta tämän ratkaisun merkitsevän sitä, että pääomatulot kasvavat hitaammin kuin palkkatulot. Jos sanotaan, että tehdään ratkaisuja palkkatulosten tappioksi ja pääomatulosten eduksi, niin se ei voi pitää paikkaansa, koska ennuste on, että kansantuote kasvaa ensi vuonna 2,5 prosenttia ja ostovoima 3 prosenttia, mikä tarkoittaa sitä, että palkansaajien ostovoima kasvaa enemmän kuin kansantuote, jolloin muitten kansantuotteen tekijöiden pitää kasvaa hitaammin. Kaikki ne laskelmat, mitä on tehty, osoittavat, että tämä ratkaisu vie voitot alas. Jos annetaan tämän homman mennä mullin mallin, niin kyllä siinä aina pääomatulot pärjäävät, mutta tämä keskitetty ratkaisu, hyvin yksinkertaisen yhteenlaskutehtävän mukaan, vie voittojen ja palkkatulosten suhteen tilannetta palkkatulosten eduksi.

Ed. Pekkariselle rankaisemisesta. Ei tässä ketään rangaista, mutta emme me voi harjoittaa sellaista talouspolitiikkaa, jossa vain palkansaajilta peritään. Kyllä yritysten ja palkansaajien pitää olla tasapuolisesti mukana silloin, kun finanssipolitiikkaa kiristetään.

Ed. Helle puhui markkinavoimien mellastelusta. Mennäänpä vielä askel eteenpäin tässä keskustelussa! Jos ei hyväksytä tulopolitiikkaa, jolla siis pyritään vaikuttamaan markkinavoimien kehitykseen, eikä hyväksytä finanssipolitiikan kiristystä, jolla voidaan vaikuttaa markkinavoimiin, niin jää jäljelle vain puhdas markkinavoimien mellastelu. Toivon, että kun SKDL:ssä asioita mietitään ja arvostellaan markkinavoimien mellastelua, ei tehdä sellaista kehäpäätelmää, joka johtaa siihen, että enää ei puututa lainkaan asioitten kulkuun. Jos finanssipolitiikkaa ei kiristetä tai jos tulopoliittista ratkaisua ei synny, niin tämä vuorenvarmasti antaa markkinavoimille enemmän tilaa ja paljon vapaamat kädet. Luulenpa muuten, ettei tuossa vaiheessa paljon eduskuntaa kuulla, kun niitä päätöksiä tehdään.

Mitä tulee ed. Pulliaisen kysymykseen valuuttakursseista, haluan todeta aivan selvästi sen, että hallitus ei ryhdy spekuloidaan näillä asioilla. Olen täysin eri mieltä esimerkiksi ed. Seppäsen kanssa siitä, kun hän esittää huomattavaa valuuttakurssin muutosta, joka merkitsisi rajua reaaliansoitien leikkausta. Tulopoliittinen kokonaisratkaisu pyrkii turvaamaan reaaliansoitien myönteisen kehityksen, ed. Seppäsen vaihtoehto pyrkii hakemaan talouteen ratkaisun sitä kautta, että palkansaajien ansiotasoa reaalisesti, radikaalisti ja nopeasti alennetaan, siis alennetaan.

Mitä tulee Eurooppaan, niin minusta meillä on hyviä esimerkkejä ja malleja sekä Itä-Euroopassa että Länsi-Euroopassa. Monetarismi, jolla on pyritty markkinavoimien kautta hakemaan asioiden ratkaisut, on ollut usein palkansaajan kannalta huono. Niille henkilöille täällä, jotka vastustavat sekä tulopolitiikkaa että finanssipolitiikkaa, jää vain tällainen markkinavoimien vaihtoehto, joka korkeiden korkojen kautta tasapainottaa Suomen talouden. Minä en ymmärrä, kuinka esimerkiksi joku vasemmistolainen voi sellaista vaihtoehtoa esittää. Se ei vie valtaa pois ainoastaan eduskunnasta, se vie sen pois jopa Suomesta.

Ed. Stenius-Kaukonen, haluan todeta vain sen, että jokaisen patriootin pitäisi aina puolustaa sitä, että Suomessa voitaisiin päättää asioista, mutta jos me hoidamme Suomen talouspolitiikkaa niin, että meidän ulkomainen velkaantumisemme lisääntyy ja inflaatio kiihtyy, niin valta ei mene pois vain eduskunnasta, se menee pois koko maasta. Kansainväliset pääomakeskukset päättävät Suomen kehityksestä. Jokainen asiantuntija tietää hyvin sen, että juuri nyt ulkomaisen velan kasvu on tämän vuoksi pysäytettävä ja kansantalouden tasapaino saavutettava, jotta voisimme päättää asioista täällä Suomessa ja itse.

Ed. P. Lahtinen sanoi, että näitä samoja ehdotuksia on tehty kymmenen vuoden aikana ja aina on huonosti käynyt. Mitenkäs meille nyt on käynyt kymmenen vuoden aikana? Tässä toivon, että verrataan muuhun maailmaan. Minä toivon, että kerrotaan yksi maa Euroopassa, yksi maa Euroopassa idästä tai lännestä, jossa kymmenen vuoden aikana on ollut parempi reaaliansoikehditys ja parempi työllisyyskehitys. Yksi maa riittää.

Minä ymmärrän, että joku sanoo, että ei saa puhua muista maista, pitää puhua vain Suomesta. Mutta kun me emme ole enää maailman napa! Se aika on kaukana, jolloin me suomalaiset uskoimme, että Suomen suuriruhtinas sivutoimenaan hoiti Venäjän tsaarin virkaa. Me olemme osa maailmaa, eikä maailma ole osa meistä, ja sen takia meidän on elettävä avoimessa taloudessa ja muista riippuvaisena. Jos me emme hoida omaa talouttamme, me menetämme täällä päätösvaltamme.

Mitä tulee ed. Anttilan puheenvuoroon, niin ed. Anttila, oikein jännityksellä odotan ensi viikkoa, jolloin ed. Anttila alkaa tehdä finanssipoliittisia kiristys ehdotuksia budjettiin. Rehellisyyden nimessä, sellaisella puheella ei ole mitään arvoa, joka ei johda edes yhteen esitykseen, ja kansanedustajalla on tässä eduskunnassa täysin vapaa aloiteoikeus. Lupaen kannattaa budjettiin supistusehdotuksia.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Haluaisin vain lyhyesti tämän keskustelun päätteeksi todeta sen, että onneksi sentään kansanedemokraattisesta liikkeestä löytyy tärkeillä paikoilla vastuunkantokykyisiä henkilöitä, jotka vastaavat tämän maan työntekijöiden edunvalvonnasta. Olen tyydytyksellä pannut merkille, että SAK:ssa Pekka Ahmavaara on hyvin voimakkaasti ja hyvin perustellusti liputtanut keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun puolesta. Tämä on hyvä asia.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Kyllä keskitetty ratkaisu on tietenkin turvallisempi silloin, kun se rakennetaan siltä pohjalta, että se vastaa myös niitä odotuksia, joita pienipalkkaisilla on. Tässä yhteydessä on myös todettava se, mikä ministeri Liikaselta yleensä unohtuu ja unohtui jälleen tässäkin äsken. Nimittäin tuloerot Suomessa ovat viime vuosina kasvaneet niin huolestuttavassa määrin ja ehkä enemmän kuin missään muualla, että siihen pitäisi hallituksen jossain muodossa ainakin pystyä puuttumaan.

Ed. Zyskiewicz: Herra puhemies! En usko, että tuo ed. Jokisen väite siitä, että tuloerot Suomessa viime vuosina ovat kasvaneet enemmän kuin missään muualla, pitää alkuunkaan paikkaansa. Muutenkin minua häiritsee se, kuten näköjään ministeri

Liikastakin, että todellakin synkin värein maalataan Suomen viimeaikaista taloudellista kehitystä, väitetään, että Suomessa menee todella huonosti ja asiat ovat vuosien ...

Puhemies: Pyydän, ettei palata tuohon replikointiin, jonka päätimme jo.

Puhuja: Herra puhemies! Tämä on varsinainen puheenvuoro.

Puhemies: Se vaikuttaa aika paljon repliikiltä.

Puhuja: Varsinaisen puheenvuoron alue on rajattu koskemaan käsiteltävää asiaa.

Halusin sanoa Suomen taloudellisesta kehityksestä viime vuosien aikana sen, minkä ministeri Liikanenkin sanoi. Suomella on mennyt hyvin, ja kun ministeri Liikanen kysyi muun muassa ed. P. Lahtiselta, mikä on se toinen maa Euroopassa idässä tai lännessä, jolla kymmenen viime vuoden aikana on mennyt paremmin esimerkiksi työllisyyskehityksen osalta, niin olisi mielenkiintoista kuulla vastaus siihen ministeri Liikasen kysymykseen.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kun ministeri Liikanen ja ed. Zyskiewicz kysyvät, mikä on se toinen maa, jolla menee niin ja näin, niin saman kysymyksen voisi esittää toisin: Mikä mikä on se toinen maa, jonka vaihtotaseen vajeen kasvu tällä hetkellä on sitä luokkaa, mitä Suomella tällä hetkellä on? Läntisistä teollisuusmaista tietävästi sellaisia maita ei löydy yhtään. (Ed. Kekkonen: Amerikka!) — Ei Amerikkakaan.

Toinen esimerkki koskee Suomen kansantalouden velkaantumista. Lähiaikoina se ylittää 100 miljardia markkaa. Tämä hallitus on syönyt ne eväät, mitkä se sai huomenlahjaksi lähtiessään liikkeelle vuonna 1987. Silloin vaihtotaseen vajevauhti oli liki nollassa, noin 3,8 miljardia oli vaihtotaseen vaje sinä vuonna. Nyt se on vuositasolla 20 miljardia markkaa. Suomen kansantalous velkaantuu vuodessa 20 miljardia markkaa eikä tälle vauhdille näy jarruja löytyvän. Etlan viime viikolla julkistama selvitys puhuu täsmälleen saman viestin puolesta. Tällä hetkellä Suomen talouden hyvällä tilalla mainostaminen sekä ed. Zyskiewiczin että ministeri Liikasen suulla on yhtä heikoin eväin liikkeellä ole-

mista. Kymmenen viime vuoden ajalta kyllä löytyy hyvä jakso, mutta ne eväät on kohta syöty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) ja 6) asia.

7) Asetus 20 päivältä lokakuuta 1989 rajavartiolaitoksen eräiden virkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A n:o 33)
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 8) — 12) asia.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

tämän päivän kolmanteen täysistuntoon

13) Lakivaliokunnan mietintö n:o 15 (HE n:o 190)

ensi maanantain täysistuntoon

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 84 (HE n:o 109)

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85 (HE n:o 110)

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.30.

Täysistunto lopetetaan kello 14.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola